

Слід зазначити, якщо суб'єкти господарювання мають об'єктивну можливість виконувати взяті на себе зобов'язання, їх потрібно виконувати, а не накопичувати борги, адже після припинення форс-мажорних обставин, виконувати зобов'язання все одно доведеться.

Список використаних джерел

1. Про торгово-промислові палати України: Закон України від 02.12.1997 р., №671/97-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/671/97-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 22.03.2022);

2. Регламент засвідчення торгово-промисловою палатою України та регіональними торгово-промисловими палатами форс-мажорних обставин (обставин непереборної сили): Рішення президії Торгово-промислової палати України від 15.07.2014 року, №40 (3). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0044571-14#Text> (дата звернення: 22.03.2022);

МЕРДОВА Ольга,

завідувач кафедри адміністративно-правових дисциплін факультету №2, кандидат юридичних наук, доцент, підполковник поліції, Донецький державний університет внутрішніх справ

ВЧИНЕННЯ ПРАВОПОРУШЕННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ, ЯК ОБСТАВИНА, ЩО ОБТЯЖУЄ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВОПОРУШЕННЯ

При з'ясуванні в процесі провадження у справі про адміністративне правопорушення характеру вини правопорушника в обов'язковому порядку повинні бути проаналізовані всі особливості суб'єктивної сторони *corpus delicti*, що дозволяють ідентифікувати ознаки умисного або необережного діяння, а також наявність обставин, що пом'якшують або обтяжують адміністративну відповідальність. Зазначимо, що на сьогоднішній день у положеннях чинного Кодексу України про адміністративні правопорушення у статті 35 наведено вичерпний перелік обставин, що обтяжують відповідальність за адміністративне правопорушення [1], і на відміну від Кримінального кодексу України, в якому у п. 11 ч. 1 ст. 67 зазначено, що вчинення злочину з використанням умов воєнного або надзвичайного стану, інших надзвичайних подій [2], є обставиною, яка обтяжує покарання, адміністративно-деліктне законодавства такої норми не містить. Однак, на нашу думку, безмовним є те, що вчинення адміністративного правопорушення в умовах воєнного стану є обставиною, що обтяжує адміністративну відповідальність.

Звернемо увагу, що п. 5 ч. 1 ст. 35 КУпАП містить таку обтяжуючу обставину, як вчинення правопорушення в умовах стихійного лиха або за інших надзвичайних обставин. Однак, поняття «інші надзвичайні обставини» в положеннях Кодексу України про адміністративні правопорушення не надається.

Звернення до інших нормативно-правових актів дозволяє встановити таке: «надзвичайні обставини – обставини, які призводять до тривалої затримки або скасування одного або більше рейсів, навіть якщо відповідним авіаперевізником було вжито всіх розумних заходів, щоб запобігти затримкам або скасуванням. Надзвичайними обставинами є, зокрема, але не виключно, військові дії, масові безлади, диверсії, ембарго, пожежі, паводки чи інші стихійні лиха, вибухи, дії чи бездіяльність державних органів, страйки, технічні перешкоди, що виникли внаслідок відмови та збоїв, несправностей систем електропостачання, зв'язку, комунікацій, обладнання, програмного забезпечення» (Наказ Державної авіаційної служби України «Про затвердження Авіаційних правил України «Правила повітряних перевезень та обслуговування пасажирів і багажу» від 26.11.2018 №1239) [3].

Віднесення воєнного стану до надзвичайних обставин є характерним і серед позицій науковців. Так, Л.В. Шестак та С.В. Веремієнко відзначають: «Щодо надзвичайних обставин, то до них відносяться воєнний або надзвичайний стан по всій території України або в окремих її місцевостях. Що ж до поняття та змісту надзвичайних обставин, то їх єдиний або хоча б приблизний перелік відсутній, що суттєво ускладнює можливість застосування визначеної п. 5 ст. 35 КУпАП обтяжуючої обставини. Частково відповідні обтяжуючі обставини названі у Законі України «Про правовий режим воєнного стану» та Законі України «Про правовий режим надзвичайного стану» [4, с. 321]. Аналогічної позиції дотримується і В.В. Прокопенко [5]. Однак, існує і протилежна позиція, відповідно до якої поняття «надзвичайні обставини» ототожнюється суто із поняттям «надзвичайні ситуації», до яких не відноситься воєнний стан [6, с. 36]. В свою чергу О.В. Лавніченко наголошує, що у процесі «порівнювання понять «надзвичайна ситуація» (НС) і «надзвичайна обставина» (НО) визначається, що ці поняття схожі за своїм змістом – вони створюють обстановку. У той же час вони відрізняються за явищами, що їх утворили: якщо НС виникають унаслідок природних, техногенних і біогенних подій, то на виникнення НО впливають також події кримінального та соціально-політичного характеру, і вважається, що «надзвичайна обставина» – більш широке поняття, ніж «надзвичайна ситуація», і співвіднести їх можна як загальне і частка [7, с. 34].

На нашу думку, вчинення адміністративного правопорушення в умовах воєнного стану відносяться до інших надзвичайних обставин в розумінні п. 5 ч.

1 ст. 35 КУпАП. Хоча ця обставина прямо і не визначено у нормі права, як обставина, що обтяжує адміністративну відповідальність, проте, на нашу думку, повинна визнаватися такою. З огляду на це, вкрай важливо звернути увагу правозастосовувачів, які документують і в подальшому розглядають справи адміністративні правопорушення на необхідність її врахування при з'ясуванні характеру вини правопорушника, особливо це стосується справ про адміністративні правопорушення, що посягають на громадський порядок і громадську безпеку, на встановлений порядок управління та військових адміністративних правопорушень.

В подальшому, з метою уникнення протиріч в правозастосовній практиці вбачаємо за доцільне викладення п. 5 ч. 1. ст. 35 КУпАП у новій редакції: «вчинення правопорушення в умовах воєнного або надзвичайного стану, інших надзвичайних ситуацій».

Список використаних джерел

1. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон України від 10 січня 2002 року № 2947-III. *Відомості Верховної Ради України*. 1984. додаток до № 51. Ст.1122 (із змінами і доповненнями станом на 17.03.2022).
2. Кримінальний кодекс України: Закон України від 05 квітня 2001 року № 2341-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 25-26. Ст.131.
3. Про затвердження Авіаційних правил України «Правила повітряних перевезень та обслуговування пасажирів і багажу»: наказ Державної авіаційної служби України від 26 листопада 2018 року №1239. *Офіційний вісник України*. 2019. № 18. Ст. 626.
4. Шестак Л.В., Веремієнко С.В. Обставини, що обтяжують адміністративну відповідальність. *Порівняльно-аналітичне право*. 2019. №5. С. 318-321.
5. Прокопенко В.В. Науково-практичний коментар до ст. 35 Кодексу України про адміністративні правопорушення. URL: <http://www.jurists.org.ua> (дата звернення: 19.04.2022).
6. Науково-практичний коментар Кодексу України про адміністративні правопорушення /за заг. ред. С.В. Петкова. К.: Центр учбової літератури, 2017. 580 с.
7. Лавніченко О.В. Про зміст понять «надзвичайна обставина» та «надзвичайна подія». *Честь і закон*. 2011. №4. С. 34-38.